

sicut Herodes rex subditus erat Cæsari Augusto, et multi alii similes inveniuntur. Sic ergo episcopi vere sunt gubernatores Ecclesiarum non ut legati, aut vicarii papæ, sed ut ordinarii, dependenter tamen a papa.

ARTICULUS IV.

Ostenditur supremam hanc potestatem esse in episcopo urbis Romæ.

I. Pars ista articulo præcedenti insinuata, in præsentis tractanda venit, hanc videlicet supremam potestatem determinandi res fidei ita esse in uno, quod ille sit episcopus Romanus, si quidem si in uno esse debet hæc potestas, oportet designare quisnam ille sit; et potest difficultas in præsentis oriri, vel ex communibus, vel ex particularibus: ex communibus quidem procedunt aliqui hæretici quatenus negant posse aliquem hominem determinare res fidei, quia id solum pertinet ad Verbum Dei, et ad Spiritum Dei, non ad auctoritatem alicujus hominis, quæ nos cogere possit ad hoc vel illud credendum; et hæc sunt communia, quia non solum in Romano pontifice, sed in nullo altero homine hanc potestatem esse fatentur, et ita in superioribus jam soluta, et explicata sunt, nec aliquid addendum superest quod peculiarem difficultatem faciat. Ex peculiaribus autem procedere potest hæc difficultas quatenus aliqui negant Petro non esse datam hanc supremam auctoritatem, et potestatem pro se, et successoribus. Alii negant successorem Petri pro universali ista potestate esse designatum Romanum episcopum; alii negant Romanum pontificem errare non posse, sed multos afferunt errores diversorum pontificum, et consequenter non

habere infallibilem auctoritatem determinandi res fidei. Denique alii putant hanc auctoritatem in Romano episcopo non semper durasse, sed extinctam jam esse. Igitur hæc omnia refellenda sunt, ut ostendamus supremam hanc potestatem vere permansisse, et permanere in Romano episcopo, qui non solum illius Ecclesiæ, sed totius Ecclesiæ episcopus est, succedens Petro, tam in episcopatu urbis Romæ, quam in universali Ecclesiæ regimine.

II. Sit ergo conclusio: Romanus episcopus est successor Beati Petri, non solum in episcopatu urbis Romanæ, sed etiam in universali regimine totius Ecclesiæ, ita quod ipse est suprema regula in definiendis rebus fidei, quæ nunquam deficere potest cum ex cathedra docet; duratque hæc potestas quamdiu Ecclesia durabit. Hæc conclusio quantum ad fideles catholicos sufficienter probatur ex definitione Ecclesiæ, quia illa definita est tamquam de fide. Extat in Concilio Florentino in litteris sanctæ unionis ista definitio, per hæc verba: «Definimus sanctam apostolicam sedem, et Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum Romanum pontificem successorem esse Beati Petri principis Apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque Ecclesiæ caput, et omnium Christianorum patrem, et doctorem existere, et ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, et gubernandi universalem Ecclesiam a Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse.» Item in extravaganti Unam sanctam de majoritate, et obedientia sic determinat Bonifacius VIII: «Est hæc auctoritas etsi data sit homini, et exerceatur per hominem, non humana, sed potius divina, ore divino Petro data, sibi suisque successoribus:» et infra: «Porro subesse Ro-

mano pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus, definimus, et pronuntiamus omnino esse de necessitate salutis.» Videri etiam potest Nicolaus papa in capite Omnes, xxii distinctione, ubi dicit: «Qui Romanæ Ecclesiæ privilegium ab ipso summo omnium Ecclesiarum capite traditum auferre conatur, hic procul dubio in hæresim labitur, et dicendus est hæreticus; fidem quippe violat, qui adversus illam agit, quæ est mater fidei.»

III. Contra hæreticos autem hæc conclusio per suas partes probanda est, simulque refellenda sunt ea quæ contra Romani episcopi primatum opponere solent. Prima ergo pars conclusionis, et fundamentum cæterarum est Romanum episcopum esse successorem Beati Petri in utraque potestate, scilicet episcopatus Romæ, et apostolatus respectu universalis Ecclesiæ. Quæ conclusio ex duabus præmissis pendet, scilicet ex majori, hanc potestatem datam esse Petro pro se, et suis successoribus, et ex minori quod Petrus hanc successionem alligavit episcopatu urbis Romæ, ex hoc enim infertur evidenter ipsum Romanum episcopum esse successorem Petri in suprema potestate regendi totam Ecclesiam. Igitur major hujus syllogismi non habet difficultatem in eo quod Petro ut singulari personæ data sit hæc potestas, sicut et cæteris Apostolis ad minus, constat enim Paulum habuisse potestatem super omnes Ecclesias juxta id quod ipse dicit II ad Corinth. xi, ad se pertinere sollicitudinem omnium Ecclesiarum; ergo Petrus minorem potestatem habere non debebat saltem ut singularis persona. Et ex ipso munere, seu dignitate apostolatus manifeste deducitur, nam ut optime notat S. Thomas super caput xii primæ ad Corinthios lectione I: «Ad officium

apostolatus omnia pertinent, scilicet auctoritas gubernandi fidelem populum: secundo, facultas docendi: tertio, potestas miracula faciendi ad confirmationem doctrinæ. In omnibus autem potestatibus ordinatis, illud quod est principale reservatur supremæ potestati, alia vero etiam inferioribus communicantur; potestas autem faciendi miracula ordinatur ad doctrinam secundum illud Marci ultimo: Sermonem confirmante sequentibus signis; doctrina autem ordinatur ad gubernationem populi sicut ad finem, secundum illud Jerem. III: Pascent vos in scientia, et doctrina, et ideo primus gradus inter ministeria ecclesiastica est Apostolorum, quibus specialiter competit Ecclesiæ regimen.» Hæc D. Thomas. Ex quo constat primo ipsi singulari personæ Petri datam esse hanc potestatem, quamvis Apostolus fuit sicut cæteri: secundo autem deducitur id quod est præcipuum in apostolatu, scilicet regimen Ecclesiæ datum esse pro successoribus, idque etiam constat ex his quæ late probavimus in præcedenti articulo ex Scriptura, et patribus. Reducitur ergo difficultas illius propositionis ad probandum quod illa suprema potestas in omnes Ecclesias data sit Petro pro se, et pro suis successoribus, ut perpetuo maneret Ecclesia, hoc enim negat Nilus ille episcopus Thessalonicensis in libro contra primatum papæ, et Calvinus IV institutionum, cap. vi, §. viii, aliique hæretici. Cæterum ex his quæ præcedentibus articulis ostendimus, non erit difficile hoc etiam demonstrare. Constat enim a Christo Domino institutam esse Ecclesiam, sacramenta, et sacerdotium non solum pro illo tempore, quo Apostoli permansuri essent in mundo, sed etiam pro omni alio tempore. Unde Matthæi ultimo dicitur: *Ecce ego vobiscum sum omnibus die-*

bus usque ad consummationem æculi, alias modo non esset Ecclesia, neque ea quæ ad religionem christianam pertinent; ergo etiam regimen Ecclesia non fuit solum pro illo tempore, quo duravit Petrus, sed etiam pro his, qui post Petrum succedere debebant; ergo potestas regendi Ecclesiam in successore, vel successoribus aliquibus debebat permanere: nec enim respublica aliqua, seu congregatio hominum, sistere potest sine aliquo regimine, et consequenter sine potestate, quæ inferiores dirigat, et coerceat.

IV. Nulla autem alia potestas poni potest gubernativa Ecclesiæ, nisi illa quæ a Christo Domino instituta est; sed ipse potestatem instituit solum in uno, cum dixit Petro: *Pasce oves meas: Confirma fratres tuos, etc.* ut præcedenti articulo ostensum est; ergo hæc sola est quæ perseveravit in Ecclesia post Petrum. Solum responderi potest, Christum instituisse potestatem hanc in uno pro persona Petri, aliter vero providisse pro successoribus, ut gubernaretur Ecclesia per multos, vel ipsa sibi eligeret a quo, vel quibus gubernaretur. Sed hæc voluntarie finguntur, et in re tanti momenti non possumus id asserere, nisi ex Scriptura, aut revelatione approbata, vel traditione, et doctrina sanctorum: nullo autem modo constat Christum Dominum, aut instituisse duas formas regiminis, et potestatis, aliam pro Petro, aliam pro successoribus; aut eam quam Petro tribuit, mutasse in successoribus. Quod argumentum etsi videatur ab auctoritate negativa, efficacissimum tamen est, quia in his quæ ad fidem pertinent sine auctoritate aliquid asserere periculosum est, ut docet D. Thomas 2-2, quæst. x, art. xii, et iii part. quæst. i, articulo iii. Unde optime dixit Hieronymus epistola lxxv ad Oceanum de novis

doctrinis: « Usque ad hanc diem sine ea doctrina mundus Christianus fuit, eam senex tenebo fidem, quam a parentibus accepi, cur post quadraginta annos docere nos niteris quod antea nescivimus? » Constat etiam non reliquisse Christum Ecclesiæ ut ipsi sibi provideret de modo, et forma regiminis post Petrum; nec enim Christus Dominus perfecte provideret Ecclesiæ si relinquendo ipsi legem, sacramenta, et sacerdotium, e forma regiminis non providisset, præsertim in ipso principio Ecclesiæ, et post Apostolorum mortem, cum ipsa minus posset tunc sibi providere, aut mutare regimen, præsertim cum constet Apostolos sollicitos fuisse de successoribus eligendis, quos post se relinquerent (ut statim ostendam) ergo non reliquit Christus Dominus ipsi Ecclesiæ ut post mortem Apostolorum sibi provideret de forma regiminis, sic enim frustra Apostoli de successoribus relinquendis essent solliciti, si potestas eorum ad successores non deberet transire. Cum ergo inveniatur a Christo instituta una suprema potestas apostolica ad regendam Ecclesiam, et non inveniatur alia instituta, aut mutata pro successoribus, et ipsi Apostoli de successoribus providerint Ecclesiæ, nec posset Ecclesia manere sine potestate gubernativa, fit consequens quod illa potestas suprema data sit Petro non solum pro se, sed etiam pro successoribus. Secundo probatur eadem propositio, quia tota Ecclesia fundata est super Petrum in illis verbis: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, ut ostendimus articulo præcedenti, quod illa verba super hanc petram referuntur ad Petrum; sed Ecclesia, quæ tunc fundabatur non erat solum illa Ecclesia, quæ tempore Apostolorum erat duratura, sed quæ etiam post

mortem Petri usque ad finem mundi duratura erat; ergo etiam potestas illa, super quam fundabatur Ecclesia non erat duratura solum in persona Petri, sed etiam in his, qui successuri erant, ut loco Petri Ecclesiam gubernarent.

V. Et confirmatur, quia ipsi Apostoli successores ordinaverunt qui Ecclesias regerent post ipsos, tamquam præpositi, et pastores; ergo potestatem habebant, quam illis tribuerent tamquam successoribus. Antecedens constat in primis Actor. xx: *Attendite vobis, et universo gregi in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.* Et quod loquatur illis tamquam gubernaturis post ipsum Paulum patet ex verbis immediate subjunctis: *Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces, non parcentes gregi, propter quod vigilate, etc.* Loquitur ergo de his qui habituri erant potestatem gubernandi Ecclesiam tamquam successores. Unde et idem Apostolus formam episcoporum præscribit i ad Timoth. iii et ad Titum i. Unde et ad Hebr. xiii inquit: *Obedite præpositis vestris, et subjacete eis, etc.* Supponit ergo auctoritatem, et potestatem fore in prælatiis cui tenerentur homines obedire. Et denique i Petri v: *Pascite qui in vobis est gregem Dei providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum.* Igitur potestas gubernativa Ecclesiarum taliter data est a Christo, quod in successores transire debebat. Sed Christus non solum instituit potestatem gubernativam pro singulis Ecclesiis, sed etiam potestatem gubernativam totius Ecclesiæ, cui commissæ sunt omnes oves, et confirmatio omnium fratrum, et claves regni cælestis; ergo sicut potestas episcopalis pro singulis Ecclesiis transivit ad successores, sic et potestas ista pascendi

omnes oves, et habendi claves super totam Ecclesiam non est ratio cur non sit data pro successoribus. Unde dixit optime S. Leo papa sermone ii assumptionis suæ: « Soliditas illius fidei, quæ in Apostolorum principe est laudata perpetua est, et sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit: » et S. Cyprianus epistola xxvii: « Dominus noster Ecclesiæ suæ rationem disponens in evangelio loquitur, et dicit Petro: Ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super istam petram ædificabo Ecclesiam meam: » et infra: « Inde per temporum, et successionum vices episcoporum ordinatio, et Ecclesiæ ratio decurrit ut Ecclesia super episcopos constituatur, et omnis actus Ecclesiæ per eosdem præpositos gubernetur. » Item Chrysostomus libro secundo de sacerdotio: « Quanam, inquit, de causa sanguinem suum Christus fudit? Certe ut pecudes eas acquireret, quarum curam, tum Petro, tum Petri successoribus committebat. » Denique Augustinus libro de pastoribus, cap. xiii: « Neque enim modo ideo tacentur pastores, quia non invenit Dominus cui commendaret oves suas, tunc autem ideo commendavit quia invenit Petrum. Imo verò in ipso Petro unitatem commendavit, etc. » Quam unitatem Ecclesiæ in Petro commendatam, etiam agnovit Cyprianus libro de unitate Ecclesiæ circa principium, dum inquit: « Quod Petro primatus datur ut una Christi Ecclesia, et cathedra una monstretur. » Et similia epistola xl. Sed unitas Ecclesiæ non consistit in unitate personarum, sed in unitate successionis ejusdem populi, alias Ecclesia, quæ modo est non esset una Ecclesia, quæ in Apostolis cœpit, quia non habet easdem personas; ergo similiter unitas, quæ in Petro com-

mendatur non est unitas personæ, sed successionis in eodem throno, et regimine. Videndus est Augustinus tom. II, epistola CLXV, ubi omnes successores Petri in Romana sede, usque ad sua tempora numerat, et libro de utilitate credendi capite decimo sexto, et libro contra epistolam fundamenti capite IV, et XI contra Faustum, capite II, ubi successionem declarat in apostolica sede, ejusque solidam, et fundatam auctoritatem in successione episcoporum; et Optatus Milevitanus libro II contra Parmentanum, et Ireneus lib. II, capite III.

VI. Circa minorem autem syllogismi assumpti, scilicet quod Petrus alligavit successionem sui primatus episcopatu Romano, difficultas est, quia vel illam alligavit ex aliqua institutione et præcepto Christi, vel ex sola propria voluntate sua, vel ex eo præcise quod in illo episcopatu Romano mortuus est censetur ibi manere etiam successionem supremi primatus. Primum dici non potest, quia de tali institutione Christi non extat aliqua specialis revelatio Scripturæ, vel traditio, unde sine fundamento in re tanti momenti poneretur: secundum etiam non sufficit, quia sola voluntas Petri secluso ordine, aut institutione divina, de qua nobis non constat, non habuit majorem auctoritatem quam reliqui pontifices ejus successores habent, et sic posset modo pontifex si vellet separare dignitatem pontificiam ab episcopatu Romano, alteri episcopatu alligare, ut seorsum sine aliquo episcopatu eam conservare, etiam ipse sibi deligere successorem, quod non est admittendum: nec oportet qualiter voluntas Petri in hoc facto Ecclesiæ significata est, cum non extet decretum aliquod, aut lex Petri de hoc, et tamen alligatio ista sine aliqua lege fieri non debebat, cum

deberet esse authentica, et juridica in Ecclesia: tertium denique dici non potest, quia ex sola morte Petri in illo episcopatu non apparet quod successor episcopatus sit acquisitum jus ad pontificatum totius Ecclesiæ, si id Petrus non declaraverit, aut statuerit; nam et Petrus, habuit episcopatum Antiochenum, et tamen successor ejus non nisi in episcopatu successit; et Paulus etiam habuit potestatem super totam Ecclesiam, et super episcopatum Romanum; nec tamen ex morte ejus in Romana urbe aliquis acquisivit jus ad succedendum potestati Pauli; ergo similiter neque in potestate Petri, ut distinguebatur ab episcopatu loquendo præcise de jure fundato in ipsa morte Petri, quia scilicet mortuus est in episcopatu Romano.

VII. Cæterum propositio assumpta cum definita sit ab Ecclesia, ut supra vidimus ex Concilio Florentino ubi determinatur Romanum pontificem esse Petri successorem consequenter fateri oportet istam successionem esse materiam de fide, et sic esse revelatam a Deo, vel in Scriptura, vel in traditione ecclesiastica, et sic inquirenda sunt principia in quibus revelatio ista continetur. Et quidem hic duo sunt distinguenda, scilicet successio ipsa et conjunctio Romani episcopatus cum pontificatu Ecclesiæ, et hoc est de fide; deinde modus quo conjunctio ista facta est. Et circa hoc sunt opiniones et quoad primum Spalatensis recentior hæreticus apud reverendissimum Masiliensem. II par. de monarchia Ecclesiæ, lib. IV, c. I, pag. 268 inquit, quod si credendum sit fide divina Petrum Romæ sedem fixisse, in primis necessarium est ut divinis oraculis dogma hujusmodi primarium fundaretur, quod tamen nullo modo ostendi potest cum de hac re Scrip-

tura nihil commemoret; quod ea occasione factum putat ne in canonica Scriptura monarchia Ecclesiæ Romanæ fundamentum haberet: censeo ergo ipse Petrum quidem fuisse episcopum Romæ ex eo solum quod ibi actu vixerit, non vero quod ibidem sedem fixerit, quia hoc, inquit, fuisse commune omnibus Apostolis, quod ex facultate, et potestate apostolatus totius Ecclesiæ gubernationem habebant: dicebantur vero episcopi illius loci in quo actu exercebant munera apostolatus, et ideo quamdiu Petrus fuit Antiochiæ, episcopus Antiochenus dictus est, quamdiu Romæ Romanus episcopus. Quod similiter habuit Paulus, qui æqualis erat Petro in apostolatu, et ideo quamdiu Romæ fuit cum Petro episcopus etiam Romanus erat, et ab utroque Ecclesia illa fundata est, et uterque in episcopatu defunctus. Quinimo addit, etiam Joannem quando Romæ fuit, et ibi missus in ferventis olei dolium, ut refert Tertullianus, fuisse etiam eo tempore Romæ episcopum. Hoc igitur pacto existimat apostolicam auctoritatem non episcopatu alligatam, ita ut episcopus ille, qui succederet Petro, aut Paulo in apostolica auctoritate non succederet, sed in episcopatu. Unde ulterius existimat Romanos episcopos solum esse vicarios Petri quasi puros ministros, et servos, sic enim multi ex antiquis pontificibus se appellant non Christi, sed Petri vicarii, ut multæ eorum epistolæ testantur, quas ex eodem Spalatensi refert reverendissimus Masiliensis ubi supra pagina 247, et constat etiam ex capite Ego Ludovicus, LXIII distinctione.

VIII. Error iste Spalatensis etsi minus impudenter ab ipso asseratur, non minus tamen vane quam a cæteris hæreticis, nam et si aliqui hæretici adeo stupide desipuerint, ut contra omnem historiarum tradi-

tionem, imo et Scripturæ, quam veritatem, Petrum etiam Romam venisse negaverint, ut Velenus, et Illyricus, tamen alii saltem propter scriptorum consensum ibi fuisse, et obiisse admittunt, ut Calvinus IV institutionum, cap. VI, §. XV, et Magdeburgenses centuria prima, lib. II, cap. X, negant tamen ibi episcopum fuisse, et sedem fixisse præsertim longo tempore, quod Spalatensis solo superficiali titulo admittit, scilicet quia ibi actu vixerit, episcopum dici posse illius urbis, addit tamen Calvinus non posse evinci, quod ita Romæ collocata sit sedes Petri ut quicumque sit ejus urbis episcopus etiam universo orbi præsideat, quod etiam est intentum Lutheri, libro de potestate papæ, et ante ipsum Nili Thessalonicensis in libro adversus primatum papæ. Quare hæretici totam jurisdictionem primatus, et potestatem episcopi Romani super alias Ecclesias ad jus positivum humanum devolvunt, sed in duas classes sunt divisi. Quidam enim emanasse dicunt hoc jus ab Ecclesia, quidam a principibus sæcularibus, et beneficio Cæsarum. Ab Ecclesia quidam emanare dicunt aliqui qui etiam divisi sunt, nam quidam ab ipsis Apostolis, non a Christo manasse affirmant, quod videtur Julius papa epistola prima, et Anacletus epistola secunda significare dum dicunt Apostolos voluisse ut Ecclesia Romana haberet primatum, et huic adjungitur etiam fundamentum Spalatensis, quod episcopus Romanus non successor, sed vicarius Petri dicitur. Alii a Conciliis præsertim Nicæno emanasse existimant, ut episcopus Romanus primatum quemdam inter omnes episcopos haberet, ut inquit Nilus, et præsertim jus appellationum ad ipsum ex omni Ecclesia, nam multi pontifices præsertim Zozimus epistola ad episcopos Africae,